Smrt Mojžíšova, Rachab

Původ materiálu
Tomáš Pavelka
Pořadí v lekci
37

Deuteronomium 34 – Jozue 1–2

Postřehy pro učitelku

Toto je země, o které jsem přísahal Abrahamovi, Izákovi a Jákobovi… Dal jsem ti ji spatřit na vlastní oči, ale nepřejdeš tam. (Dt 34, 4) Proč Mojžíš do Země zaslíbené nevejde se řešilo 22.5., v předminulé nedělce (Numeri 20). Když si Izraelci stěžovali, Mojžíš s Áronem se i p všech těch divech Hospodina nezastali, ale šli si hned stěžovat. Když jim Bůh řekl, aby vyvedli vodu se skály, chovali se tak, jako by to byla jejich schopnost, jejich zásluha. Nechtěli nést nepřízeň a kritiku za Hospodina, ale jeho divy se pyšnili sami.

Dále v kapitole ale na Mojžíše slyšíme samou chválu. Není to tedy tak, že by ho Hospodin zavrhl. Mojžíš byl takový zakladatel, i pro něj bylo nové, co skrze něj Hospodin s Izraelem učinil, že z Izraele udělal svobodné lidi. Ale generace, která vyšla z otroctví, zůstala přeci jen otroky ve své duši. A Mojžíš s nimi byl pevně spojen. I dnes je dost běžné, že člověk je schopen obrovským úsilím a vytrvalostí něco založit, rozjet. Ale v době, kdy věc už normálně běží, v ní nemůže fungovat. Viděli jsme to u mnoha charitativních organizací, třeba i v naší Diakonii; funguje to tak i u sborů církve atd. Ne že by to tak muselo být, ale *bývá* to tak. I Mojžíš mohl do zaslíbené země dojít, kdyby proti Hospodinu nezhřešil. Ale většinou to bývá tak, jako v Mojžíšově příběhu.

Do země teď vejde generace, která je už zvyklá žít na svobodě. Generace, která se nemusela rozcházet se starým způsobem života, která se „do církve“ už narodila. I pro děti v nedělní škole je dobré, že Pána Boha znají od malička; mnoho z nás muselo o svou víru zápasit třeba až v dospělosti. Uvěření, „vyjití z Egypta“ pro nás vždy bude tak trochu věc našeho úsilí, pro které můžeme zapomenout, že to byl přece Hospodin, který nás vyvedl ze starého způsobu života. Pro děti je víra milost – něco, do čeho se už narodily. Stejně tak nová generace, která pod vedením Jozua vejde do zaslíbené země, se narodila již ve svobodě; nezná nic jiného, než putování s Hospodinem po poušti.

I zemřel Mojžíš… zemi podle Hospodinovy výpovědi. (Dt 34,5) Ještě docela nedávno, zejm. na venkově, staří lidé nějak dovedli vytušit, že jejich čas už přišel. Není to tedy tak, že by Hospodin Mojžíše usmrtil, ale Mojžíš sám poznal svůj čas a Hospodin mu k tomu řekl, že má vyjít na tu horu; Hospodin mu poradil, co má před svým odchodem udělat.

Pochoval ho… Nikdo až dodnes nezná jeho hrob. (Dt 34,6) Hospodin sám pohřbil Mojžíše na tajném místě zřejmě proto, aby ho Izraelci nezačali uctívat třeba jako Egypťané uctívali své mrtvé faraony nebo komunisti mumii Lenina.

Mojžíšovi bylo sto dvacet let, když umřel. Zrak mu nepohasl a svěžest ho neopustila. (Dt 34, 7) V Gn 6,3 Bůh stanovuje Hospodin věk člověka na sto dvacet let. I dnes nejstarší lidé nedosahují i mnoho více než tohoto věku. Místo nám chce naznačit, že Mojžíš téměř naplňoval Boží představu o člověku svou pokorou, vírou atd. Proto se dožil plného počtu let a ve zdraví. Nebyl bez chyb a proto nevešel do Zaslíbené země, ale byl to člověk „podle Božích představ“. Mojžíšova smrt před branami zaslíbené země nám i naznačuje, že ještě musel přijít skutečně dokonalý člověk, Kristus, který teprve zavede do Zaslíbené země všechny, kteří věří.

Jozue, syn Núnův, byl naplněn duchem moudrosti. Mojžíš totiž na něho vložil své ruce. (Dt 34,9) Jozue teď bude nástupcem Mojžíše. Má Ducha – a Duch je nepolapitelný, neuchopitelný, neviditelný, nelze vystihnout. A přitom má zároveň Ducha skrze viditelný, jednoduchý obřad vzkládání rukou. Církev až do dneška ustavuje vzkládáním rukou své faráře a starší-presbytery. Vzkládá ruce i na nově pokřtěné. Duch, Bůh sám, si sice může dělat co chce, ale Bohu se zalíbilo, aby dar ducha byl udílen v tomto obřadu, protože Bůh je také Bohem pořádku a řádu. Duch neznamená zrušení všech obřadů, protože i v Písmu se Duch projevuje v rámci řádů Izraele/církve.

Nikdy však již v Izraeli nepovstal prorok jako Mojžíš… (Dt 34, 10) Mojžíš je nejdůležitější postavou Starého Zákona, největší prorok. A přitom byl „nejpokornější z lidí“, nechtělo se mu ujmout se svěřeného úkolu, byl bázlivý. To je pro nás velké povzbuzení, i když máme třeba nesmělou povahu a nevěříme si, pokud věříme Bohu, můžeme se stát velkými mezi lidmi.

Dal jsem vám každé místo, na které vaše noha šlápne, jak jsem přislíbil Mojžíšovi. (Joz 1, 3) Teď je vedení na Jozuovi, ale Hospodin mu připomíná, že je to díky tomu, co slíbil Mojžíšovi. Všichni pokračujeme v tom, co začali ti před námi. Nikdy si nesmíme myslet, že my jsme ta první generace *skutečných křesťanů*. Jedni začali, mi v jejich práci pokračujeme.

Nepřikázal jsem ti snad: Buď rozhodný a udatný (Joz 1, 9) Tento příkaz se v kapitole opakuje čtyřikrát. Dobře víme, že člověk nemá být ukvapený v tom, co říká a dělá. Jenže to jde většinou o jeho věci. Ve chvíli, kdy nejde o naše zájmy, ale o věc, o které jasně víme, že je správná, naopak váhat nemáme. Váhá člověk, když neví, zda si něčím uškodí či pomůže. Když

je ale u nějaké věci jasné, že jde o správnou věc, když třeba máme navštívit nemocného, někoho se zastat a pod., máme jednat rozhodně a bez váhání.

**Odpověděli Jozuovi: „Učiníme všechno, co jsi nám přikázal …“ (Joz 1,16) Jozue je posílá do tuhého boje, ale nikdo neodporuje. Je vidět, že už přišla ona nová, svobodná generace.

Jozue… vyslal… dva muže jako zvědy. (Joz 2, 1) Možná se ptáme proč, když mu Hospodin slíbil, že zemi dostane. Hospodin ale slíbil, že Jozua nenechá padnout, ne že mu vše strčí až pod nos. Jozue tak může plánovat „rozhodně a udatně“, protože ví, že se mu věc určitě podaří, nemusí se bát nezdaru. Říká se „nažraná kočka lépe chytá myši“. Když má člověk plnou důvěru ve smysl svého počínání, obvykle dělá méně chyb, protože se drží jednoho plánu, o kterém je přesvědčen, že vyjde. Jozue si to naplánoval takto: Pošlu tam zvědy a podle toho pak napadnu to město. Mohl si vymyslet i jiný plán – Hospodin zaručuje, že jeho plán vyjde. Přitom to možná nebyl ten nejlepší plán, protože hned v dalším verši čteme, že zvědové byli hned po příchodu do města odhaleni. Ale stejně to nakonec vyšlo. I naše životní plány nemusí být zrovna nejlepší, ale když máme důvěru v Hospodina a svých plánů se držíme, i ne zrovna nejlepší plány často vyjdou.

Padla na nás hrůza (Joz 2, 9) Rachab motivuje k víře a dobrému jednání nejdříve strach z Hospodina. Skutečně, u člověka je bázeň to první, proč v Hospodina věří. Teprve když se člověk Boha bojí a poslouchá Ho, zjišťuje, že to s ním Bůh myslí dobře a že jej miluje. Nejdříve miloval Bůh nás, mi jeho až pak. Proto jsou také Hospodinova zjevení většinou hrozivá, strach jde i z Krista po jeho zmrtvýchvstání, nebo když před tím chodí po vodě atd.

Jakmile jsme to uslyšeli, ztratili jsme odvahu a pozbyli jsme ducha, poněvadž Hospodin, váš Bůh, je Bohem nahoře na nebi i dole na zemi. (Joz 2,11) Obyčejně pohané nechávali každému bohu jen jednu oblast. Jeden bůh měl nebe, druhý zemi. Lidé spíše uctívali ty bohy země, protože země je živila, byla blíž – do nebe daleko. O Bohu nebes si většinou mysleli, že spí nebo odpočívá, že se o nic na zemi nestará. Také dnes lidi většinou zajímají jen pozemské věci. Až když je zle, dochází lidem, že je Hospodin Bohem na nebi i na zemi. K nebi se člověk obrací, až když je mu ouvej. Do té doby mu vyhovuje představa, že Bůh nevidí, co je na zemi, že se o to nezajímá. Teprve pak se ptá „Bože, proč?"

Dejte mi věrohodné znamení, že ponecháte naživu mého otce a matku, mé bratry a sestry i vše, co jim náleží, a že nás vysvobodíte před smrtí. (Joz 2, 12n) Zde je patrné, že Hospodin nebere člověka přísně jako jedince, jako světské zákony. Když dnes třeba někoho zavřou do vězení, trpí tím i jeho rodina, která nic neprovedla. Ale jinak to dělat nejde. Hospodin je ale moudrý a milosrdný a chápe, že naši nejbližší příbuzní a přátelé jsou jakoby naší součástí. Nemusíme se úzkostně bát o jejich spásu, protože sám Hospodin přece ví, že k nám patří.

Nesmíte však vyzradit toto naše ujednání. (Joz 2, 13) Tuto podmínku pak zvědové opakují ještě podruhé. Je trochu otázka, před kým nesmí vyzradit to ujednání. Mírný výklad zní, že tak mluvili z upřímné obavy o Rachab, aby se sama neprozradila a Jerišský král ji nepopravil. A i další podmínky jsou uvedeny proto, že zvědové přísahají a když už člověk slibuje, nemá slibovat něco, co sám nemůže ovlivnit. Co člověk slíbí, za to plně ručí a musí předem počítat s tím, že se může stát něco nečekaného atd. – jeh slib ho stejně dále zavazuje. Možná se zvědové jistí proti tomu, aby je Rachab neprozradila, i když to už mohla dávno. Třetí možnost je, že Rachab nemá prozradit *později*, po dobytí města, že jí ušetřili, protože všichni obyvatelé mají být vybiti jako prokletí. To by znamenalo, že Boží Zákon neplatí úplně bezpodmínečně, slepě, automaticky. Rachab je sice z prokletého města, ale osvědčila výjimečnou víru, odvahu a milosrdenství: „vždyť láska přikryje množství hříchů.“ (1 Pt 4, 8)

Hospodin nám dal celou zemi do rukou. Všichni obyvatelé země propadli před námi zmatku. (Joz 2, 24) – Zcela jiná odpověď, než dali první zvědové. Toto je skutečně nová generace, plná víry a odhodlání.

Kulisy příběhu

Jericho je zřejmě nejstarší město na světě.

nevěstka je otázka, jak dětem vysvětlit, co to je nevěstka. Mohli bychom říci, že to byla hostinská v takové hodně špinavé hospodě, kde se mluví sprostě. Nic lepšího mě nenapadlo. Nejlépe, když se vůbec nezeptají.

pazdeří je odpad po výrobě lněných nebo konopných vláken. Je to něco mezi třískami a slámou, používá se jako podestýlka pod dobytek. Takže něco jako sláma.

Návrh výkladu

1. Mojžíš nevejde do země, protože se nezastal Hospodina, když proti němu Izraelci reptali. Hospodin se přitom Mojžíše proti Izraelcům zastal vždy. A na druhou stranu, když Mojžíš vyvedl vodu ze skály, dělal,jako by to udělal sám.
2. Ale to byla jediná pořádná Mojžíšova chyba – Bůh mu jinak dopřál dožít se sto dvaceti let, což je nejvíc, co se člověk může dožít, o mnoho víc se lidé nedožívají. A Mojžíš se jich dožil ve zdraví. Je to také znamení, že do země zaslíbené může každého, kdo věří, dovést jen Ježíš, který byl Bohem i člověkem bez chyb. Bůh měl Mojžíše rád. Že se někomu něco nepovede ještě neznamená, že ho Bůh nemá rád.
3. Bůh Mojžíše pohřbil sám, aby z něj třeba Izraelci neudělali mumii a neklaněli se jí, jak to dělali Egypťané se svými faraony.

4. Teď Izraelce povede Jozue, jeden ze dvou zvědů, který před 40ti lety věřil, že zemi zaslíbenou jde dobít. Jozue je jediný ze dvou lidí, kteří žili ještě v Egyptě a zároveň došli do zaslíbené země. Jozue má být rozhodný a udatný. Bůh nám mnoho věcí nestrčí až pod nos, ale slibuje nám, že nás neopustí a tak si nikdy nemáme říkat, že snažit se nemá smysl, nikdy se nemáme vzdávat a říkat „to nejde, to nedokážu“, když je to nějaká dobrá a správná věc.
5. Jozue poslal zvědy. Kdyby je neposlal, Bůh by mu pomohl i v jiném plánu, Jozue se rozhodl, že to udělá takhle. Když si něco naplánujeme, už pak nemáme váhat, zda jsme to vymysleli dobře – každý plán má vždycky nějakou chybu.
6. Také Jozuovi zvědi byli prozrazeni, ale Bůh pomohl, když zvědy schovala Rachab.
7. Za to bude zachráněna i s celou rodinou. Bůh ví, jak moc nám záleží na našich blízkých lidech, nemusíme mít strach.
8. Izraelci se teď nebojí. Je to nová generace, která vyrostla s Hospodinem na poušti. Je moc dobré narodit se do církve – jiní lidé musí Boha hledat třeba celý život.

Aktivity

Při aktivitách s dětmi by bylo dobré nějak využít to schovávání zvědů, třeba v nějaké verzi hry na schovávanou. Nebo může jedno dítě schovat nějaké dvě figurky a ostatní je můžou hledat. Také spouštění z hradeb na provaze je dobrý moment, děti by třeba mohli spouštět něco na provázku na cíl.

Kam dále
NŠ Louny
Cílová skupina
Školní
Katechetické cykly
NŠ Louny
Biblický odkaz (kat)
Deuteronomium 34
Jozue 1–2